

بعد از یک دهه بدقولی| وعده جدید همسایه شرقی به ایران

پاکستان بعد از یک دهه بدقولی درباره تکمیل خط لوله انتقال گاز از ایران به پاکستان، این بار تحریم‌ها را علت بدقولی خود دانسته و اعلام کرده که اقدام‌های لازم را برای اجرای طرح خط لوله انتقال گاز از ایران موسوم به «آی پی» انجام خواهد داد.

قرارداد گازی میان ایران و پاکستان باقی مانده از طرحی است که زمانی قرار بود "خط لوله صلح" باشد؛ قراردادی که توافق‌نامه اولیه آن با پاکستان در سال ۱۹۹۵ به امضا رسید و سپس در سال ۱۹۹۹ هند نیز به این توافق مشترک گازی پیوست.

این قرارداد در سال ۲۰۰۴ مورد بازبینی قرار گرفت و جزئیات آن روشن شد، اما پنج سال بعد، هند با بهانه‌هایی در مورد امنیت و قیمت معاهده نسبت به آن سرد شده و از تعهد سه جانبه [کناره‌گیری کرد](#).

پس از آن در ماه سپتامبر ۲۰۱۲ عملیات اجرایی معاهده آغاز شده و رؤسای جمهور وقت دو کشور توافق کردند در این زمینه همکاری داشته باشند، بر اساس این همکاری پیش‌بینی شده بود که پاکستان نیز خط لوله خود را طی ۲۲ ماه تا مرز ایران بکشد.

طبق این معاهده گازی قرار شد با شروع عملیات لوله‌گذاری تا سال ۱۳۹۳، صادرات گاز از طریق خط لوله به کراچی آغاز شود. این قرارداد ۲۵ ساله، ایران را متعهد می‌کند که صادرات گاز در روز از حجم ۱۴ میلیون متر مکعب را آغاز کرده و آن را در دو فاز به ۲۱ و ۳۰ میلیون متر مکعب افزایش دهد.

بدعهدی پاکستانی‌ها

اما عملیات اجرایی خط لوله از سوی پاکستانی‌ها مدام متوقف و از سوی مسئولان این کار در پاکستان اطلاعات ضد و نقیضی از میزان پیشرفت پروژه ارائه می‌شد. کارشکنی‌ها و عدم آغاز عملیات اجرایی خط لوله از سوی پاکستان در حالی اتفاق می‌افتاد که ایران از سال ۲۰۱۱ کار خط لوله خود را به اتمام رسانده بود و به اسلام‌آباد فرصت داده بود تا پایان ۲۰۱۴ عملیات خط لوله را تکمیل کند.

در حالی که بیش از یک دهه از قرارداد گازی میان ایران و پاکستان گذشته و طبق آن همه زیرساخت‌های لازم برای صادرات گاز از ایران به پاکستان از سوی ایران فراهم شده است، این همسایه شرقی بر بدعهدی خود اصرار می‌کرد؛ اصراری که وزیر نفت را نیز به تعجب انداخت و بر آن داشت تا با ارسال نامه‌ای به وزیر نفت پاکستان خواهان یک پاسخ صریح از این کشور شود. اما باز هم جواب مشخصی از سوی این کشور دریافت نکرد و ایران را بر آن داشت تا این پرونده را از مسیر حقوقی پیگیری کند.

بازگشت پاکستان به گاز ایران

در نهایت تابستان سال گذشته بود که یک مقام نفتی پاکستان اعلام کرد: این احتمال وجود دارد که ماه آینده میلادی مذاکرات دو کشور سر موضوع از سرگیری اجرای خط لوله انتقال گاز ایران به پاکستان آغاز شود.

به گفته وی، قرار بود هیأتی از ایران به پاکستان سفر کرده و در این رابطه با دولت موقت در این کشور گفت‌وگو کند اما تصمیم بر این شد که این مذاکرات به بعد موکول شود که از تأثیر آن در نتیجه انتخابات در پاکستان جلوگیری شود.

پاکستانی‌ها چرا بدعهدی کردند؟

این مقام مسئول درباره بدعهدی پاکستانی‌ها توضیح داده بود که در ژوئن سال ۲۰۱۶ دولت وقت پاکستان انجام مذاکرات را به دلیل فشارها از سوی عربستان متوقف کرد و به تعهدات خود در قبال دولت ایران در این زمینه عمل نکرد، این مسئله باعث شد ایران موضوع شکایت از پاکستان در این زمینه به دادگاه داوری بین‌المللی را مطرح کند. در حال حاضر انتخابات در پاکستان تمام شده و احتمالاً عمران‌خان به عنوان رهبر حزب، مسئولیت دولت در این زمینه را بر عهده خواهد

گرفت. وی قرار است در روز ۹ آگوست به عنوان نخست‌وزیر پاکستان سوگند یاد کند و در همان ماه نخست نیز باید به طور کامل دولت تشکیل دهد.

به گفته این مقام نفتی دولتی پاکستان، احتمالاً دو کشور افکار خود را در این زمینه روی هم گذاشته تا بتوانند در سایه تحریم‌های آمریکا و رفتار خصمانه دولت ترامپ راهی برای اجرای این پروژه پیدا کنند. آمریکا از توافق هسته‌ای با ایران خارج شده و احتمالاً نمایندگان ایران و پاکستان جدول زمان‌بندی جدیدی برای اجرای این پروژه تعیین خواهند کرد. اگر دو طرف به توافق نرسند و ایران تصمیم بگیرد این موضوع را در دادگاه بین‌المللی مطرح کند، پاکستان نیز چاره‌ای جز دفاع از خود نخواهد داشت. پاکستان به تعهد خود برای ایجاد ۷۸۱ کیلومتر خط لوله انتقال گاز در خاک خود عمل نکرده است اما با توجه به تحریم‌های پیشین آمریکا هیچ کشور یا آژانسی نمی‌تواند هزینه اجرای این پروژه را تأمین کند.

استقبال ایران از تکمیل خط لوله انتقال گاز ایران به پاکستان

ایران نیز در آن زمان از ادامه مذاکره برای تکمیل خط لوله انتقال گاز ایران به پاکستان استقبال کرد و معاون امور بین‌الملل و

بازرگانی وزیر نفت جمهوری اسلامی ایران انرژی و گاز را عاملی برای توسعه همکاری‌های منطقه‌ای و همبستگی با همسایگان، از جمله پاکستان دانست.

امیرحسین زمانی‌نیا با اشاره به نشانه‌های مثبتی که به تازگی در این زمینه از دولت منتخب مشاهده می‌شود، ادامه داد: در همین راستا و در شرایط جدید، از ادامه مسیر مذاکرات درباره تکمیل و راه‌اندازی خط لوله انتقال گاز به پاکستان استقبال می‌کنیم.

پاکستان یک کیلومتر هم خط لوله نساخته است

از سوی دیگر، پنج ماه از اشتیاق پاکستان برای اجرای قرارداد گذشته بود که وزیر نفت [اعلام کرد](#) پاکستان حتی یک کیلومتر هم خط لوله نکشیده است. بیژن زنگنه، بر این باور بود که پاکستان تحت فشار آمریکا، عربستان و امارات است.

به گفته وی، اخیراً تیم ایران به پاکستان رفتند و صحبت کردند. پاکستانی‌ها هم گفتند برای صحبت خواهیم آمد، اما تاکنون حتی با وجود این‌که به گاز ایران نیاز دارند، یک کیلومتر خط لوله هم نکشیده‌اند؛ در حالی که جمهوری اسلامی ایران، بیش از یک میلیارد دلار در این راستا سرمایه‌گذاری کرده است.

پس از آن نیز حسن منتظر تربتی - مدیرعامل شرکت ملی گاز ایران - در نخستین نشست خبری خود [در این باره گفت](#): زیرساخت‌ها برای صادرات گاز به پاکستان مهیاست و ما آماده انتقال گاز به این کشوریم؛ پاکستان باید در این باره تصمیم بگیرد. ایران فعلاً برنامه‌ای برای مشارکت در فراهم کردن زیرساخت‌ها در بخش پاکستانی خط لوله آی‌پی ندارد و امیدواریم بخش خصوصی پاکستان در این حوزه سرمایه‌گذاری کند.

قول جدید پاکستان

در این راستا، اخیراً نخست وزیر پاکستان اعلام کرده که این کشور اقدام‌های لازم را برای اجرای طرح خط لوله انتقال گاز از ایران موسوم به «آی‌پی» انجام خواهد داد.

رسانه‌های پاکستانی اعلام کردند که عمران‌خان - نخست وزیر پاکستان - دستورالعمل‌های تازه‌ای را به مقام‌های این کشور از جمله وزارت امور خارجه برای پیشبرد و تکمیل بخش پاکستانی خط لوله آی‌پی صادر کرده

است.

وی از مسئولان وزارت امور خارجه پاکستان خواست تا روشی مؤثر برای اجرای این پروژه پیدا کنند.

به گفته منابع خبری پاکستان به نقل از اسناد منتشر شده توسط دولت اسلام آباد درباره دستور جدید عمران خان درباره طرح خط لوله آی پی، وی اعلام کرده است که تحریم ها سبب شده تا پاکستان نتواند به مسئولیت خود در قبال طرح انتقال گاز از ایران عمل کند.

بر اساس این گزارش و به نقل از وزارت نفت منابع پاکستانی عنوان کردند که دولت این کشور تصمیم گرفته است درباره جوانب حقوقی خط لوله آی پی، به آمریکا، اتحادیه اروپا و دیگر نهادهای حقوقی بین المللی نامه ارسال کند.